

LÀ KỶ NIỆM NHỮNG CHUYẾN THĂM VIỆT NAM

Ngày 13-09 vừa qua tại phòng tranh Mai (16 Nguyễn Huệ, quận 1) đã diễn ra cuộc triển lãm tranh và nghệ thuật sắp đặt khá ấn tượng của 5 họa sĩ đến từ nước Úc gồm Glen Clarke, Bonita Ely, Sue Pedley, Boyd và Gail joy Kenning với chủ đề “Tiếng vang”

Sở dĩ cuộc triển lãm có tên gọi này vì sau khi cùng tham dự Hội nghị Chuyên đề Quốc tế về Điều khắc lần 2 tại Huế năm 1998, bốn người đã quen nhau và cùng bị “quyến rũ” bởi văn hóa Việt Nam. Họ đã trở lại Việt Nam khá nhiều lần, đã từng tổ chức triển lãm chung những gì họ đã cảm nhận ở Việt Nam tại phòng tranh 4A ở Sydney.

Glen Clarke, nghệ sĩ, thạc sĩ mỹ thuật, cho biết: *“Tôi rất yêu đất nước Việt Nam, con người Việt Nam rất thân thiện và cởi mở. Và đặc biệt, văn hóa Việt Nam rất phong phú. Việt Nam có ảnh hưởng khá sâu đối với những tác phẩm của tôi”*. Clarke vừa đoạt giải nhì điều khắc quốc gia Úc tại Đại Học Quốc gia Úc ở Canbare.

Bonita Ely, Sue Pedley, Boyd và Gail joy Kenning đều có những tình cảm về Việt Nam giống Clarke. Họ cùng cảm tưởng, đại ý: *“Thoạt đầu khi mới tới Việt Nam, chúng tôi rất “sốc” vì lạ lẫm và khác biệt về văn hóa nhưng rồi chúng tôi quen dần và ấn tượng lâu dài đã vang vọng lại qua tác phẩm của chúng tôi”*.

Những tác phẩm triển lãm của họ lần này là những pha trộn những ảnh hưởng quốc tế và những sắc thái của văn hóa Việt Nam.

Những bức tranh bằng bột màu của Clarke là những gì anh cảm nhận về Việt Nam, như thiên nhiên Hạ Long hùng vĩ, những chiếc xích lô ở Sài Gòn, những chiếc lư đồng nghi ngút khói ở Huế. Và cả 8.000 chiếc áo xếp bằng các tờ tiền giấy được treo bởi tấm lưới giăng.

Bonita Ely, trưởng ngành điều khắc, sắp xếp và biểu diễn tại trường Cao đẳng Mỹ thuật thuộc Đại học New South Wales được chú ý bởi các bức tranh hình chữ Thọ theo bút pháp của dạng thư pháp. Qua nhiều chuyến viếng thăm Việt Nam, Bonita Ely đã nghiên cứu các biểu thị khác nhau của chữ Thọ. Công việc nghiên cứu đã đưa cô đến nhiều chùa chiền Phật giáo, nhiều dinh thự cũng như các nơi thờ cúng. Sự kết hợp của biểu tượng và kiến trúc tòa nhà đã tạo cho Bonita những sự liên kết và việt biểu hiện của gần 1.000 kiểu chữ Thọ khác nhau.

Gail joy Kenning đã trưng bày trong triển lãm những mẫu vẽ khá sống động về chiếc nón lá Việt Nam. Đó là mẫu mã và cấu trúc của cách đan, hình dạng đang tay cho thấy sự phức tạp về mặt nguyên liệu và kỹ thuật của các vật liệu thường ngày. Các tấm bảng được trưng bày như moat cuộn phim ngắn mà hình ảnh đã tái tạo những chiếc nón lá hiện rõ mẫu mã và cơ cấu về đan lát.

Sue Pedley là giảng viên tại trường nghệ thuật quốc gia và trường tạo mẫu thuộc Đại học Công nghệ Sydney. Cô đã tạo dựng các tác phẩm sử dụng tre, chỉ và âm thanh, khéo léo hợp nhất các đặc tính về chất liệu và không gian địa điểm tạo ra những tác phẩm có sức cuốn hút kỳ lạ. Lần này cô đã cộng tác với nghệ sĩ âm thanh Boyd.

Phát biểu đại diện cho cả nhóm, Bonita cho biết: *“**Tiếng vang** là kỷ niệm cho những chuyến viếng thăm Việt Nam của chúng tôi với mỗi lần sâu tằm và khám phá. Có nhiều mối liên hệ văn hóa mạnh mẽ giữa Úc và Việt Nam. Và điều quan trọng là tiến xa hơn nữa trong việc thăm dò hỗn hợp các nền văn hóa trong nghệ thuật”*.

Bốn họa sĩ Úc và một tiếng vang Việt Nam

Họ là Bonita Ely, Glen Clark, Gail joy Kenning, Sue Pedley, bốn họa sĩ Úc tình cờ gặp nhau tại trại điêu khắc quốc tế Festival Huế 1998. “Thoạt đầu chúng tôi cảm thấy còn xa với nền văn hóa Việt Nam. Nhưng chúng tôi quen dần, và những ấn tượng đó đã đi vào tác phẩm của chúng tôi” – Bonita Ely đại diện cả nhóm phát biểu. Còn Glen Clarke thì nói: “Vâng, Việt Nam tuy xa cách về mặt văn hóa nhưng gần gũi về mặt tình cảm...”. Thế rồi điều đó đã đưa bốn họa sĩ đến cùng nhau triển lãm chung về Việt Nam tại 4a thành phố Sydney (Úc) vào tháng 11.2002, trước khi triển lãm đến Việt Nam tại Mai’s Gallery (số 16 Nguyễn Huệ, TP.HCM) vào ngày 13.09.2003.

Nếu như Bonita Ely quan tâm đến nhiều biểu thị khác nhau của chữ Thọ (bà trình bày trên 1.000 mẫu chữ Thọ khác nhau theo cách mà bà khám phá), thì công việc về nghệ thuật đan tay và kim chỉ tạo ra những sản phẩm thể hiện sự khéo léo của đôi tay như giỏ mây quạt nón,... đã khiến Gail joy Kenning mê mẩn. Tác phẩm của Gail joy Kenning là một chiếc nón được mở xẻ từng hình tiết không gian như hình chóp của chiếc nón, đường tròn của những đường viền, tấm lá lợp... được thể hiện trên hình ảnh đồ họa mà ở đó chiếc nón như một vật thể văn hóa đã dẫn dụ Gail joy Kenning vào những khám phá thích thú, mới mẻ.

Thấp thoáng sau 8.000 mẫu chiếc áo sơ mi được gấp bằng đồng tiền là một hình ảnh Việt Nam được Glen Clarke cảm nhận như một chiếc đỉnh, con rồng, tháp chùa Thiên Mụ, ngôi sao trên lá quốc kỳ, người đạp xích lô trên đường phố hay những chiếc chảo, đôi đũa gợi lên những bữa ăn nóng hổi về đêm trên lề phố khuya; một hình ảnh đời thường nhưng thật nao lòng trong câu hát “... nhớ xôn xao hàng quán đêm đêm”. tiếng lao xao chợ búa, âm thanh sần sật của tiếng chổi quét đường, tiếng lách cách của khung cửi dệt... xen lẫn tiếng nhạc cụ “giấu” trong những ống tre là câu chuyện mà Sue Pedley đang kể về một đất nước khác, một nét văn hóa khác bằng những âm thanh thủ thủ. Cuộc chơi sắp đặt càng phong phú hơn khi những bậc thang cổ kính. Hoang sơ tạo cảm hứng cho Sue Pedley phủ lên những sợi dây đỏ tươi, mềm mại tuôn chảy như một dòng suối đỏ trên nền màu rêu xanh dịu má, nhưng mịn.

Bonita Ely, Glen Clarke, Gail joy Kenning, Sue Pedley đã đến, đã cảm nhận Việt Nam với những hình ảnh văn hiến (chiếc đỉnh, con rồng...), những âm thanh và nhịp sống hôm nay (chiếc xích lô, ngôi sao trên quốc kỳ, chiếc nón, tiếng chổi quét, tiếng chợ búa...). Và như thế, *Tiếng vang* được phát ra từ sự giao lưu văn hóa đó giữa những họa sĩ Úc và đất nước Việt Nam hẳn sẽ vang vọng, cộng hưởng hơn nhiều trong lòng người đến xem triển lãm.

PV Quang Thi, TRÍCH BÁO THANH NIÊN NGÀY 19.09.2003

Dạo chơi cùng Bốn nghệ sĩ Úc

Bốn họa sĩ người Úc gồm Bonita Ely, Gail Joy Kenning, Glen Clarke và Sue Pedley vừa ra mắt một cuộc triển lãm chung với chủ đề “Tiếng vang” tại gallery Mai (16 Nguyễn Huệ, Q.1, TPHCM). Đây là lần thứ ba họ trở lại Việt Nam kể từ khi gặp gỡ và quen nhau tại hội nghị chuyên đề quốc tế về điêu khắc được tổ chức tại Huế năm 1998.

Bonita Ely là trưởng ngành điêu khắc, sắp đặt và biểu diễn tại Trường cao đẳng Mỹ thuật thuộc Đại học New South Wales (Sydney Úc). Hai lần tham dự trại điêu khắc quốc tế ở Huế (năm 1998 và 2000), cô đều tranh thủ đi dạo nhiều nơi ở Việt Nam, từ các chùa

chiến Phật giáo đến các dinh thự, địa điểm thờ cúng của người dân... để nghiên cứu các biểu thị khác nhau của chữ “thọ” dưới dạng thư pháp chữ Hán. Hàng ngàn chữ “thọ” dưới nhiều cách viết khác nhau đã được cô sưu tập. Bức tường bên trái của phòng tranh Tiếng Vang chính là nơi để cô trưng bày những chữ “thọ” như thế.

Trong khi đó, bức tường bên phải dành cho tác phẩm của Gail Joy Kenning. Khi tới Việt Nam, Kenning thường chú ý đến mẫu mã và cấu trúc của các sản phẩm đan lát thủ công được bày bán ở các chợ, nhất là chiếc nón lá đặc trưng của phụ nữ VN. Quan sát kỹ, chụp hình từng công đoạn làm nón, đưa các hình ảnh đó lên một loạt các tấm bảng, cô giúp người xem nhận thấy sự phức tạp về mặt nguyên liệu và kỹ thuật khéo léo của người thợ khi đan kết sản phẩm.

Các ý tưởng của Glen Clarke được trưng bày ở bức tường phía sau. Một trong những ý tưởng đó là tấm lưới treo... 8.000 áo sơ mi nhỏ xíu được gấp bằng tiền giấy, có cả tiền VN. Hình ảnh này gợi nhớ những tấm lưới ngụy trang quân sự – cũng là cách thâm nhập những tổn thất nhân loại phải gánh chịu, không chỉ trong chiến tranh VN mà còn ở các chế độ độc tài và các cuộc chiến tranh phi nghĩa khác.

Không gian còn lại giữa phòng tranh dành cho Sue Pedley. Lấy cảm hứng từ những lần đến Việt Nam và Sri Lanka, cô tạo dựng sự liên kết giữa cây tre, loại cây rất quen thuộc ở châu Á, với những âm thanh đi kèm. Các ống tre cao bằng đầu người để khách tham quan có thể ghé sát tai và nghe được âm thanh phát ra từ chúng như tiếng chổi quét, tiếng đan giỏ, tiếng xe gắn máy, những âm thanh nơi chợ búa, các cuộc độc thoại của người làm vườn, tiếng saxophone, nhạc kèn... Để có được những âm thanh này, Sue đã kết hợp với Boyd – một nhà soạn nhạc – đi thu trực tiếp và hòa âm lại để tạo nên cấu trúc âm thanh làm từ tre và len, gọi là “tiếng tre”.

Bước vào phòng triển lãm của các nghệ sĩ Úc, khách dễ có cảm giác như đang hòa nhập vào một cuộc dạo chơi cùng âm thanh và màu sắc mà những tác phẩm trưng bày tượng trưng cho sự giao lưu văn hóa quốc tế. “VN cho tôi mẫu để bắt chước theo, tuy khác biệt về văn hóa nhưng rất gần gũi ở mặt tình cảm” – Glen Clarke bày tỏ.

PV Hồng Sơn, *Báo tuổi trẻ*, thứ sáu 19/0/2003

XEM TRIỂN LÃM CỦA 4 NGHỆ SĨ AUSTRALIA:

“TIẾNG VANG” từ Việt Nam

Các nghệ sĩ Australia là Bonita Ely, Glen Clarke, Gail Joy Kenning, Sue Pedley đang trưng bày các tác phẩm của mình tại TPHCM từ ngày 13.9 – 10.10.2003 tại Mai’s Gallery, 16 Nguyễn Huệ, quận 1. Triển lãm được họ đặt tên là “Tiếng vang”.

Tiếng vang – theo các họa sĩ là để diễn tả những cảm xúc của họ sau khi họ đã cùng tham dự hội nghị chuyên đề về điêu khắc ở Huế năm 1998 cũng như ấn tượng VN sau nhiều lần quay trở lại. Đất nước VN đã tạo cho họ nhiều sự quan tâm trong sáng tạo nghệ thuật với những ấn tượng lâu dài và sâu sắc và dường như các tác phẩm của họ vang vọng lại những ấn tượng đó. Những ảnh hưởng từ VN và từ Á Châu cũng đã được họ biểu hiện trong các tác phẩm được triển lãm tại phòng tranh 4A ở Sydney và họ tiếp tục đến với người xem VN qua triển lãm lần này.

Nghệ sĩ Glen Clarke triển lãm tác phẩm dưới dạng treo hàng ngàn chiếc áo sơ mi nhỏ xíu bằng giấy được gấp từ những đồng tiền âm phủ của VN. Clarke tạo ra các khoảng cách đều đặn giữa các chiếc áo được gắn với nhau bằng các sợi dây mảnh màu đỏ. Anh cho biết cảm hứng này được bắt nguồn từ hình ảnh những tấm lưới ngụy trang

quân sự, ngẫm nhắc tới những tổn thất mà nhân dân VN phải gánh chịu trong chiến tranh. Yếu tố chủ chốt trong tác phẩm của anh là khoảng giữa các đồ vật tượng trưng cho không gian vật chất, văn hóa và cảm xúc. Clarke cho biết VN tuy xa cách về mặt văn hóa nhưng rất gần gũi với anh về mặt tình cảm. Bonita Ely là trưởng ngành điêu khắc, sắp xếp và biểu diễn tại trường Cao đẳng Mỹ thuật thuộc đại học New South Wales. Ely đem đến triển lãm những tác phẩm đồ họa trên giấy căn cứ trên những hoán vị của chữ *thọ* của Trung Quốc – điều mà cô rất có ấn tượng trong những dịp ở VN. Việc tìm hiểu nhiều dạng của chữ *thọ* theo Ely là việc làm đầy ý nghĩa nhằm khuyến khích và thăm dò về các đề tài văn hóa ở VN. Gail Joy Kenning vừa là họa sĩ vừa là nhà điêu khắc. Cô chú tâm tới các cấu trúc và mẫu mã của các vật dụng hàng ngày được chế tạo bằng tay như giỏ mây, quạt, mũ. Trên một loạt các tấm bảng, cô diễn tả các hình ảnh về sự phức tạp về mặt nguyên liệu và kỹ thuật của các vật dụng đó và cô thấy ở đó một đề tài hấp dẫn cho việc sáng tác. Còn Sue Pedley thì đã tổ chức một không gian sắp đặt cho những vật dụng chủ yếu từ những ống tre của VN. Cô dùng sợi vải đỏ quấn quanh các đầu ống tre. Các ống tre được treo cao thấp khác nhau cho phép người nghe cảm nhận được âm thanh vang dội từ trong các ống tre. Đó là tiếng chổi quét, tiếng người nới chợp búa, cuộc độc thoại và những âm thanh khác nhau. Nhạc sĩ Boyd đã cộng tác với Sue trong việc tạo ra những âm thanh độc đáo này.

Các tác giả tham gia triển lãm “Tiếng vang” đều có một bề dày hoạt động mỹ thuật. Việc các họa sĩ nói trên đến VN triển lãm cho thấy tình cảm của họ với đất nước và con người VN. Hy vọng người xem nước ta có thể sẽ được tái ngộ với họ trong các lần triển lãm sắp tới.

PV Chu Minh, *Báo Lao Động*, thứ ba 16/9/2003

TRIỂN LÃM TIẾNG VANG

Bộ tứ nghệ thuật đương đại đến từ Australia.

***Tiếng Vang* là tên chung của một cuộc triển lãm nghệ thuật sắp đặt (Installation), đồ họa và thư họa của bốn nghệ sĩ đến từ Australia đã được khai mạc hôm 13/9 và sẽ bế mạc vào ngày 10/10/2003 tại Mai's Gallery số 16 Nguyễn Huệ, Quận 1, TP. Hồ Chí Minh.**

Sue Pedley và Boyd với tác phẩm sắp đặt *Tiếng Tre*, Gail Joy Kenning với tác phẩm đồ họa *Chiếc nón lá*, Glen Clarke với tác phẩm sắp đặt 8.000 chiếc áo sơm giấy bạc âm phủ và Bonita Ely với thư họa *Khúc Trường Thọ* đã đem đến cho người yêu mỹ thuật Sài Gòn một không khí nghệ thuật đương đại thật thanh lịch và tao nhã. Tác phẩm trung tâm nhất ở đây là *Tiếng Tre*, chiếm ngay không gian giữa phòng triển lãm bằng một bố cục nhẹ nhàng với từng cặp ống tre khô được bịt kín hai đầu và treo lơ lửng ở những cao độ khác nhau bằng sợi len đỏ. Đây là một tác phẩm sắp đặt kết hợp với âm thanh. Người soạn nhạc cho những ống tre phát ra nhẹ nhàng nổi lòng của chính mình là Boyd. *Tiếng tre* là một tổ khúc của những lời thầm thì, của những than vãn, của những đau đớn và cả hạnh phúc nữa. Sue và Boyd đã góp nhặt được những giai điệu ấy từ những va chạm bất chợt trên hành trình đi về phương Đông và người nghệ sĩ đã ngộ ra giá trị sự hiện hữu của con người và mượn *Tiếng Tre* gửi đến chúng ta một lời nhắn: Hãy trân trọng từng phút giây của cuộc sống.

Cùng có một cảm thức về sự mong manh của cuộc sống như Sue, Glen có cách khác trong cuộc nghệ thuật sắp đặt, ông dùng giấy bạc âm phủ (tiền mã) của Việt Nam xếp

thành 8.000 chiếc áo sơ mi có kích cỡ bằng hộp diêm, kết thành hàng theo chiều thẳng đứng trên nhiều sợi dây nhỏ, có dáng như bức màn, sau lưng ẩn hiện những mô típ được vẽ màu trên giấy như con rồng, người chèo đò, lư hương, bình rượu, chảo nấu ăn... Với hiệu ứng của đèn rọi, các dây treo 8.000 chiếc áo bé tí đã trở nên lung linh và lay động dịu dàng. Glen, rõ ràng đã bị cuốn vào đời sống một đất nước đã từng trải qua chiến tranh tàn khốc trong đó không phải 8.000 chiếc áo sơ mi mà còn nhiều hơn, vô số những số phận con người Việt đã hy sinh, đã gánh chịu thảm họa.

Cũng nặng lòng với “tử sinh”, vấn đề muôn thuở của con người: như Glen, Bonita bị cuốn hút bởi sức cuốn rũ của một trình độ nghệ thuật tạo hình đã được khái quát rất cao trong các mẫu tự Trung Hoa. Với một sự nối kết và hoán vị liên tục chữ Thọ bằng mực nho trên giấy, lần này Bonita chỉ mới giới thiệu người xem những gợi ý về chủ đề *Trường Thọ* dưới dạng thức thư họa.

Gail hoàn toàn khác hẳn, không mơ hồ hoặc có nhiều chất thơ như các bạn trong bộ tứ. Bằng cái nhìn của một lăng kính kỹ thuật số “chiến nón lá Việt Nam” được Gail phân tích, chia phần trên một biểu đồ hình tròn, tỷ lệ phần trăm chính xác theo từng góc nhìn. Áp dụng đồ họa vi tính, tác phẩm của Gail chẳng khác nào một bảng vẽ kỹ thuật hoàn chỉnh dành cho việc sản xuất. Thật không cần thiết để đưa thêm ra một lời khuyên “hãy giữ gìn bản sắc dân tộc và những giá trị truyền thống” sau khi xem cách làm nghệ thuật của Gail.

Nhìn chung, cuộc triển lãm thực sự không mới lạ về ngôn ngữ nghệ thuật đương đại, nhưng các tác phẩm trưng bày đã cho người xem cảm tưởng như được nghe một tổ khúc đầy chất phương Đông, thể hiện trong một thính phòng thanhloch bởi nhóm tứ tấu trình diễn thật tao nhã.

Họa sĩ Trịnh Cung, *Thế Thao & Văn Hoá, thứ ba 23/9/2003*

Exhibition falls for Việt Nam sound

Four Australian artists want to prick your ears and elevate your consciousness.

In their Reverb exhibit at Mai's Gallery on 16 Nguyễn Huệ Street in HCM City, their works of bamboo, paper, wood and cloth blend with an ingredient not often found in installation works: sound.

“Your city is bustling with activity and I like it” says Sue Pedley, a fine arts lecturer at the University of Sydney. “I believe sound can make people feel more alive.”

Collaborating with a close friend, sound artist Boyd Petter Erenest, Pedley uses bamboo pipes to evoke the aural images of Vietnamese culture.

“You will hear various sounds and many of them are common, because we heard and recorded them on the streets of Huế,” she said.

Pedley gets her inspiration from nature and people, and frequently visits countries in Asia, particularly Sri Lanka and Viet Nam.

“We all attended the 2nd International Sculpture Symposium in Huế in 1998, and it gave us many new insights,” she said.

Pedley and fellow artists Bonita Ely, Gail Kenning, and Glen Clarke especially like working with artists and sculptors in the provinces of the Tây Nguyên (Central Highlands).

Artists Gail Joy Kenning, who studies sculpture and fine arts in the UK before moving to Australia in 1996, said her work is a “choreography combining photography and painting.”

For her, the best work captures people's daily lives.

"I like visiting markets around HCM City and looking at the beautiful women in their conical hats," she said.

Her 15-panel work features different images of conical hats, "I find unlimited sources of inspiration in Viet Nam," she said.

Pedley said the works "take shape from the deepest part of our thoughts and love of life. It may sometimes be very complex to interpret."

She added that she hopes through their exhibit Reverb, city visitors will be able to understand their primary message: listening is understanding.

Last year, the artist held an exhibition about Viet Nam called Gallery 4a in Sydney, attracting many visitors and art critics.

Their HCM City exhibition runs through October 10

Anh Ngọc, *Việt Nam News*, Thursday September 25, 2003

CULTURAL FUSION

Frequent visitors Bonita Ely, Gail Joy Kenning, Glen Clarke and Sue Pedley of Australia are back in HCMC for a show of their diverse work at Mai's Gallery.

Based on cross-cultural influences and representing a fusion of these influences, the exhibition is called "Reverberations" and runs from the Saturday just gone until October 10.

The four artists have returned to Vietnam several times since they participated in the 2nd International Sculpture Symposium in Hue in 1998 and presented a group exhibition at Gallery 4A in Sydney reflecting the Asian influence on their work.

Glen Clarke, who teaches in Sydney, is showing a hanging installation of 8,000 small folded paper shirts made of Vietnamese ceremonial notes. He says a key element in his work is the "correct distance between objects, representing physical, cultural and emotional space, which shows how they relate with each other."

Bonita Ely, head of the Department of Sculpture, Installation and Performance of the Fine Arts Faculty at the University of New South Wales, presents calligraphic characters, which are important symbols in Vietnam's temples and such. She has produced work based on graphic permutations of the significant character for longevity and says her experiences in Vietnam and other parts of Asia have stimulated her to focus on exploring cultural signifiers and motifs.

Gail Joy Kenning, who migrated from Britain to Australia in 1996, explores the detail of structure and pattern and, with illustrations, shows the art of making such objects as bamboo baskets, fans and conical palm hats.

Sue Pedley, an artist and lecture at the University of Sydney, has a strong interest in qualities and relationships with places. She has produced work using bamboo, thread and sound that subtly fuse the characteristics of places and nature, as well as on canvas.

Since their first visit to Vietnam, the four have created and exhibition work reflecting the influences of this country. Speaking for the group, Bonita Ely says there are strong cultural connections between Australia and Vietnam and it is important to further explore the fusion of cultures in art.

Mai's Gallery can be found at 16 Nguyen Hue Boulevard in District 1.

Quốc Hùng, *Saigon Times Daily*, Tuesday September 16, 2003